

ДО ПИТАННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Контроль є необхідною компонентою господарського механізму при будь-якому способі виробництва. На мікроекономічному рівні, тобто на рівні управління економічною одиницею, розрізняють зовнішній контроль, що здійснюється зовнішніми стосовно організації суб'єктами управління (органи держави, контрагенти з фінансово-господарськими договорами, споживачі, громадськість), і внутрішній контроль, здійснюваний суб'єктами самої організації (власники, адміністрація, персонал).

Що стосується внутрішнього контролю, то він притаманний будь-якому підприємству. Адже контрольні функції покладені на кожного працівника у відповідності до його посадових обов'язків або ж в штат введена спеціально уповноважена особа (внутрішній аудитор). Незалежно від вибору суб'єкту здійснення контрольних процедур перевірка повинна проводитися системно і охоплювати будь-яку діяльність підприємства. Пріоритетним завданням внутрішнього контролю в вітчизняних підприємствах є наближення фактичних і планових (бюджетних) показників діяльності, тобто забезпечення оптимальності досягнення стратегії.

Характерною особливістю внутрішнього контролю є його двоїстий характер стосовно управління суб'єктом господарювання. Адже в результаті у результаті глибокої інтеграції контролю та інших елементів процесу управління на практиці неможливо визначити функціональні обов'язки працівників таким чином, щоб він мав відношення до будь-якого елементу управління без його взаємодії з контролем. Будь управлінська функція обов'язково інтегрована з контрольною. Тому теоретично розглядаючи кожен етап як окремий елемент процесу управління, можна допустити, що елемент контролю присутній на кожній стадії. Для оптимального ходу будь-який з етапів процесу управління над кожною з них необхідний контроль.

На сьогодні у вітчизняних підприємствах становлення належної системи внутрішньогосподарського контролю знаходиться на початковій стадії. Головним недоліком внутрішнього контролю є його невідповідність, в більшості випадків, цілям управлінської діяльності підприємства. Практично відсутня, на рівні структурних підрозділів, необхідно деталізована облікова інформація. Причинами цьому є:

- недооцінка ролі оперативної інформації в управлінні собівартістю;
- слабка теоретична основа його організації;
- недосконалість системи первинного обліку ресурсів, що витрачаються;

– недостатній рівень механізації і автоматизації [1, с. 17].

Ефективності системи внутрішнього контролю можна досягти, шляхом його орієнтації на стійке положення організації на ринках його функціонування, на визнання організації суб'єктами ринку та громадськістю, на своєчасну адаптацію систем виробництва і управління організації до динамічного зовнішнього середовища.

Система внутрішнього контролю підприємства в цілому ґрунтується на обліковій системі і контрольних процедурах. Адже відомо, що проведення процесу контролю ґрунтується, передусім, на системі обліку та звітності (фінансові та виробничі показники) і проведення їх аналізу. Система обліку створює масив інформації, який потрібен управлінням для контролю за досягненням планових завдань. Головне призначення обліку як функції управління, полягає в кількісному відображенні та якісній характеристиці економічних процесів суспільного виробництва. Виконуючи це завдання облік не може обійтись без контролю за цими процесами. Організація обліку завжди передусе контролю і, навпаки, однією із причин наявності великої кількості помилок в обліку є послаблення функції контролю. Добре налагоджена контрольна діяльність суттєво підвищує значення обліку.

За організацію системи внутрішнього контролю несе відповідальність керівництво підприємства. При чому його повинні проводити не головний бухгалтер або бухгалтерія даного підприємства. Це прерогатива спеціальних професійних контрольних органів (відділів або управлінь). Керівник такого відділу може підкорятися тільки директору підприємства або річним зборам акціонерів.

Оскільки ця служба повністю перебуває на утриманні самого підприємства вона повинна економічно доводити необхідність свого існування. При цьому слід оцінювати ефективність внутрішнього контролю не по кількості проведених перевірок і сумам виявленого збитку, а по тому, наскільки робота, поради цієї служби сприяють стійкості фінансового стану даного підприємства.

Ефективна система внутрішнього контролю передбачає чіткий поділ обов'язків співробітників і виключення ситуацій, коли сфера відповідальності співробітника допускає конфлікт інтересів. Сфери потенційних конфліктів інтересів повинні бути виявлені, мінімізовані і поставлені під суворий і незалежний контроль. Контролер повинен володіти достатніми знаннями про контрольні дії організації, щоб оцінити ризики суттєвого викривлення інформації на рівні передумов підготовки фінансової (бухгалтерської) звітності та розробити подальші контрольні процедури з урахуванням оцінених ризиків.

Отже, внутрішній контроль - найважливіша функція управління діяльністю, що забезпечує результативність та ефективність діяльності підприємства, шляхом запобігання нерациональних витрат, дотримання вимог законодавства і корпоративних правил, попередження зловживань, виявлення та вдосконалення слабких сторін діяльності. Система контролю не може гарантувати запобігання подій, що ведуть до проблем у діяльності, але знижує можливість їх настання, а також ризики діяльності.

Список використаної літератури

1. Индукаев В.П. Организация оперативного учета и контроля издержек производства. – М.: Финансы и статистика. 1986. – 143 с.

